

3. Про затвердження Положення про порядок здійснення Національним банком України з банками операцій репо. *Офіційний вебпортал парламенту України*. 2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0517-01> (дата звернення: 25.02.2024).
4. Ринок капіталів. *Національний банк України*. 2024. URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/ovdr> (дата звернення: 28.02.2024).
5. Міністерство Фінансів України. *Міністерство Фінансів України*. 2024. URL: <https://mof.gov.ua/uk/ovdr> (дата звернення: 27.03.2024).
6. Обсяги ОВДП, які знаходяться в обігу. *Мінфін*. 2024. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/bonds/volumes/> (дата звернення: 28.02.2024).

Бистряков В. Р.

магістр ОП «Фінанси, банківська справа та страхування»
Донецького національного університету імені Василя Стуса

РОЛЬ ВИКОРИСТАННЯ КРИПТОВАЛЮТИ В РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКІЙ ВІЙНІ

Вступ. Російсько-українська війна, що розпочалася 24 лютого 2022 року, стала трагічною подією, яка мала значний вплив на життя мільйонів людей. Окрім руйнації інфраструктури та людських втрат, війна також призвела до значних економічних потрясінь. У таких умовах криптовалюта з'явилася як несподіваний фактор, що відіграє певну роль у конфлікті.

Криптовалюта в Україні має правову форму, оскільки 17 лютого 2022 року Верховна Рада України прийняла закон № 2074-IX «Про віртуальні активи», у якому йшлося про легалізування володіння та операції з криптовалютою в країні [1]. Треба зазначити, що закон досі не набрав чинності, проте нарешті з'явився шанс це питання вирішити. Національний банк України планує впровадити правила регулювання криптовалютних активів відповідно до норм Європейського Союзу. Це передбачає надання ліцензій криптобіржам, встановлення вимог до зберігання криптоактивів та захисту прав інвесторів.

Метою роботи є виявлення та аналіз ролі криптовалюти в російсько-українській війні, визначення основних напрямів використання криптовалюти обома сторонами конфлікту; аналіз впливу криптовалюти на економіку України та Росії та оцінити потенційні ризики та можливості, пов'язані з використанням криптовалюти у воєнний час.

Україна посідає одне з лідерських місць у світі за рівнем використання та впровадження криптовалют. Із 2022 року через війну криптовалюта стала ще більш важливим інструментом для українців – для надсилання та отримання коштів за кордон і для здійснення пожертв. Можна виділити основні напрями використання криптовалюти Україною (рис 1).

Використання криптовалюти Україною			
Збір коштів для армії та гуманітарної допомоги	Підтримка українських біженців	Фінансування воєнних операцій	Інвестиції

Рисунок 1 – Основні напрями використання криптовалюти Україною

З початку війни Україна отримала мільйони доларів США в криптовалюті через прямі пожертви від людей з усього світу. Уряд України створив криптогаманці для прийому пожертв, а також співпрацював з криптобіржами та благодійними організаціями для збору та розподілу коштів [2].

Прикладом успішних кампаній збору коштів є:

- ✓ «Aid for Ukraine»: зібрано понад 70 мільйонів доларів США [2];
- ✓ «Comeback Alive»: зібрано понад 60 мільйонів доларів США [4].

Використання криптовалюти для збору коштів дало Україні можливість швидко та без бюрократичних перешкод отримувати допомогу від людей з усього світу.

Криптовалюта використовується для надання фінансової допомоги українським біженцям, які виїхали з країни через війну. Благодійні організації та волонтерські групи розподіляють криптовалютні пожертви біженцям у вигляді готівки, продуктів харчування, медикаментів та інших необхідних речей. Криптовалюта також використовується для оплати житла, транспорту та інших витрат біженців.

Прикладом організацій, які надають допомогу біженцям за допомогою криптовалюти, є:

- ✓ UNICEF (Міжнародний надзвичайний фонд допомоги дітям при Організації Об'єднаних Націй);
- ✓ Red Cross (Міжнародний комітет Червоного Хреста);
- ✓ CARE International (гуманітарна організація, яка бореться з бідністю у світі) [2].

Українська армія та інші воєнізовані формування використовують криптовалюту для закупівлі зброї, боєприпасів, обладнання та інших необхідних ресурсів. Приватні особи та організації з усього світу роблять пожертви в криптовалюті на підтримку українських військових [3].

Криптовалюта може бути привабливим інвестиційним активом для українців, які шукають спосіб захистити свої заощадження від інфляції та девальвації. Це може стимулювати розвиток українського фінансового ринку.

Також необхідно виділити основні напрями використання криптовалюти Росією, які наведені на рис 2.

Використання криптовалюти Росією		
Обхід санкцій	Фінансування військових груп	Відмивання грошей

Рисунок 2 – Основні напрями використання криптовалюти Росією

Росія використовує криптовалюту для обходу санкцій, накладених на неї західними країнами. Російські компанії та приватні особи використовують криптовалютні біржі для конвертації рублів у долари США та євро, а також для купівлі товарів та послуг, які не можна придбати за допомогою традиційних фінансових інструментів. Використання криптовалюти дає Росії можливість продовжувати вести міжнародну торгівлю та отримувати доступ до світових фінансових ринків, незважаючи на санкції.

Російський уряд та підтримувані ним сепаратистські групи в Україні використовують криптовалюту для фінансування своїх воєнних операцій. Криптовалюта використовується для закупівлі зброї, боєприпасів, обладнання та інших необхідних ресурсів, а також для виплати заробітної плати військовослужбовцям. Використання криптовалюти ускладнює відстеження фінансування російських військових груп та накладання на них санкцій [5].

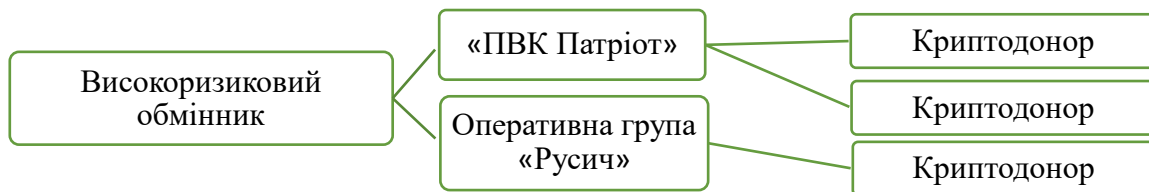

Рисунок 3 – Схема фінансування воєнізованих організацій

Ця схема показує приклад того, як фінансуються воєнізовані російські організації. Громадяни (криптодонори), які їм допомагають, надсилають криптовалютні активи групам, які є підсанкційними російськими воєнізованими організаціями, що діють в Україні. Потім організації переводять ці кошти на високоризиковий обмінник для того, щоб вивести активи на підконтрольні їм рахунки.

Висновком цієї роботи є те, що криптовалюта відіграє неоднозначну роль у російсько-українській війні. З одного боку, вона використовується для збору коштів, підтримки біженців та обходу санкцій. З іншого боку, вона може бути використана для фінансування незаконної діяльності та відмивання грошей. Важливо розуміти ризики та можливості, пов'язані з використанням криптовалюти у воєнний час, щоб розробити ефективні стратегії її регулювання та використання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України від 17.02.2022 року № 2074-IX «Про віртуальні активи». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2074-20>

2. Atkinson J. How Ukraine Is Using Crypto to Fund Its War Effort. *The New York Times*. 2022, March 3. URL: <https://www.nytimes.com/2021/11/14/business/crypto-ukraine.html> (дата звернення: 17.04.2024).
3. Ukraine Emergency Appeal. *Благодійний фонд (Binance Charity Fund)*. 2022. URL: <https://www.binance.charity/> (дата звернення: 17.04.2024).
4. Благодійний фонд (Comeback Alive. Donate) (n. d.). URL: <https://savelife.in.ua/en/> (дата звернення: 17.04.2024).
5. Chen A. Russia Is Using Crypto to Evade Sanctions. *Here's How. Vice News*. 2022, March 8. URL: <https://freemanlaw.com/cryptocurrency/russia/> (дата звернення: 18.04.2024).

Гевчук А. В.

д-р екон. наук, професор,
професор кафедри «Обліку та оподаткування»
ПВНЗ «Вінницький фінансово-економічний університет»

НОВІ ІНСТРУМЕНТИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ: УРЯДОВА СТРАТЕГІЯ, ДОПОМОГА ПАРТНЕРІВ ТА ШІ

Вступ. Важливо означити, що в умовах сьогодення питання розвитку бізнесу потребує застосування нових сучасних інструментів реалізації на основі урядової стратегії відновлення, фінансової підтримки та цифрової трансформації з використанням інноваційних технологій.

Мета роботи – вирішення проблем розвитку бізнесу в умовах сучасних викликів основаного на комплексному підході з використанням нових сучасних інструментів.

Основна частина. Варто зазначити, що проблеми розвитку бізнесу, а саме фінансування, логістика, кваліфіковані кадри та купівельна спроможність потребують нових підходів щодо їх вирішення. Важливо виокремити для їх вирішення такі інструменти: урядова стратегія, допомога партнерів і застосування інноваційних технологій, серед яких – штучний інтелект (ШІ), який активно починає працювати в бізнесі.

Розглянемо запропоновану урядом стратегію відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого та середнього підприємництва на період до 2027 року [1]. Доречно зазначити, що ця стратегія розробляється в межах проєкту Good Governance Fund «Ревіталізація бізнес-клімату в Україні», який впроваджується завдяки допомозі Уряду Великої Британії, оскільки фінансується UK International Development. У майбутньому впровадження цієї урядової Стратегії сприятиме цифровій трансформації бізнес-одиноць у європейський ринок, досягнувши нами конкурентних переваг. Для забезпечення конкурентоспроможності та розвитку інноваційного потенціалу відповідно до стандартів Європейського Союзу варто застосовувати штучний інтелект як засіб оптимізації бізнес-процесів в елект-